

2024-től érvényes érettségi követelmények szerinti esszé feladatok

3.1 A földrajzi felfedezések és következményeik

2025-OKTÓBER-MAGYAR-KÖZÉP-3.1

A korai kapitalizmus társadalmi hatásai (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a korai kapitalizmus társadalmi következményeit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Utal arra, hogy a korai kapitalizmus a 16–17. században alakult ki, és utal arra, hogy a bemutatott jelenségek Nyugat-, illetve Közép-Európára jellemzők.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. kapitalizmus, tőkés, bérmunkás, örökös jobbágyság.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a szántóföldeket legelőkké alakították; az állattenyésztés kevesebb munkaerőt igényelt a földművelésnél, bekerítésekre került sor), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a szabad bérlőket elűzték a földekről; az elűzött parasztok adták a manufaktúrák bérmunkásait; az angol nemesség egy része kapitalista vállalkozóvá vált).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy Nyugat-Európában tőkés / polgári rétegek alakultak ki / erősödtek meg, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. belőlük kerültek ki a manufaktúrák / részvénytársaságok / bankok tulajdonosai; ezzel tovább nőtt a városi lakosság aránya; velük párhuzamosan megjelent / megnőtt a bérmunkások rétege is).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy Közép-Európában megmerevedett / szigorodott a jobbágyrendszer, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a jobbágyokat röghöz kötötték; megerősödött a majorsági gazdálkodás; nőtték a robotterhek; a mezőgazdasági fellendülés haszna a nemességnél csapódott le).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

3.2 A reformáció és a katolikus megújulás Európában és Magyarországon

3.6 A felvilágosodás

2024-MÁJUS-MAGYAR-KÖZÉP-3.6

Az angol alkotmányos monarchia (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgáló alapvetően a parlament szerepét mutatja be az angol alkotmányos monarchia működésében. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy a Jognyilatkozatot 1689-ben adták ki, és rögzíti a téma egy térbeli elemét (pl. London Anglia fővárosa, Anglia és Skócia egyesült, létrejött Nagy-Britannia / az Egyesült Királyság, a képviselőket választókerületekben választották).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. Jognyilatkozat, alkotmányos monarchia, parlament, választójog.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzíti, hogy az angol parlament (alsóháza) szabadon választott testület volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. cenzusos választójog volt érvényben; csak férfiaknak volt választójoga, a többségi rendszer érvényesült; két párt alakult ki; a felsőház / Lordok Háza továbbra is a főnemesek / főpapok testülete maradt; ezzel érvényesült a népfelség / népképviselő elve).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy a parlament hozta a törvényeket, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ehhez a király hozzájárulása kellett; a legfontosabb az adók / a költségvetés megszavazása volt; a törvények végrehajtása kötelező volt; a Lordok Házának vétőjoga volt).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy a parlament ellenőrizte a végrehajtást / a kormányt/ a kormány a parlamentnek volt felelős, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a király szerepe jelképevé vált; kialakult a miniszterelnöki tisztség; a többségi párt alakított kormányt; a parlament le is válthatta a kormányt; ezt felelős végrehajtó hatalomnak / kormánynak nevezzük; megtörtént a hatalmi ágak elválasztása).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17